

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 207. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 7-го вересня 1937.

VOL. XLV. No. 207. Jersey City, N. J., Tuesday, September 7, 1937.

THREE CENTS

РОБІТНИКАМ ТРЕБА МАТИ ЗА СОБОЮ ПУБЛИЧНУ ОПІНІЮ

ВАШІНГТОН. Пишучи низку статей про робітничу справу, Литл Герберт стверджує, що робітництво зросло у велику силу. А тому саме треба бути йому дуже обережним у своїх виступах. Треба вважати на страйки, а особливо на пікетування, щоб вони відбувалися в такий спосіб, щоб симпатії загально населення були по стороні робітничих домагань, як і робітничої тактики боротьби. Треба теж вистерігатися, щоб держатися здаля від комуністів, бо вони своєю пропагандою і тактикою наносять велику шкоду цілому робітничому рухові.

УКРАЇНЕЦЬ ЯК ЗНАМЕНИТИЙ ОГОРОДНИК.

ІОНГСТАВН (Огайо). — Місцева газета „Іонгставн Дейлі Віндікейтор“ подає вістку про українця Івана Павловського, згадуючи за нього як знаменитого огородняка, що займається від довгих років головню плеканням помідорів. Цього року виростило в нього помідорів бадилля на 10 стіп, а помідори важили й по 8 фунтів. Його огородь оглядають цікаві з далеких сторін, приїждять і з Нью-Йорку та здійснюють фотографії, висказуючись з подивом про його успіхи. Громадянин Павловський належить до найдіяльніших і найсвідоміших українців міста Іонгставну.

УКРАЇНЕЦЬ НА ЛІСТІ НА РАДНОГО.

ДІТРОЙТ. — Дня 5. жовтня відбудуться правибори, які вирішать про кандидатів на міських радних. Між ними, що стануть до правиборів, буде український кандидат на радного, яким є громадянин Іван Бек. Таке подає гром. М. О. Нікоп, кажучи, що цю кандидатуру затвердили українські клуби і товариства.

ЗАБУДЬТЕ ЗА ГІТЛЕРА, А ДОПУСКАЙТЕ ШМЕЛІНГА.

НЬЮ-Йорк. — Спортівці рецензенти нью-йоркських газет майже згідно станули в обороні німецького кулачного чемпіона Макса Шмелінга, що у своїй часі повалив Джованні Луїса, теперішнього світового чемпіона. Вони кажуть, що „моральним“ світовим чемпіоном є такий Макс Шмелінг та що це є гріхом проти „спортсменства“, коли не допускається до боротьби між Шмелінгом і Луїсом, спекуючи на тім, що Шмелінг є нібито гітлерівцем. Тут пишуть спортсменів, йде про те, хто ліпший борець. Це спорт, а не політика. Тому Шмелінг повинен мати негайну нагоду стрітнутися з тим, кого він уже раз розгромив, а якого проте проголошено світовим чемпіоном.

ЖІНКИ БЕРУТЬСЯ ЗНОВУ ДО СОЛОДОШІВ.

НЬЮ-Йорк. — Статистика виказує, що по ресторанах жінки з'їдають куди більше різних тостів солодощів ніж чоловіки. Це виглядає на неправдоподібне, бо ж жінки намагаються всіма засобами вдержати гарний стан і не грубіти. Але так є.

ЗНОВ БАГАТО ЧОЛОВІКІВ УЧИТЕЛЯМИ.

ВАШІНГТОН. — Федеральне Бюро Виховання подає, що за останніх 60 років ні в одному році не було стільки учителів-чоловіків, скільки їх є тепер. Причиною цього є та обставина, що тепер є багато добре платних учительських посад, а давніше платні були низькі й тому кожна спосібна людина воліла працювати в бізнесі чи в промислі, бо там були вигляди на кращий заробіток.

ГЛУХИЙ І НІМИЙ, А ВИРЯТУВАВ 102 ЛЮДЕЙ.

ГАЛВЕСТОН (Тексас). — Лірою Кольомбо, німий і глухий від уродження, член товариства рятування потоплюючих, може похвалитися, що за свого життя рятував життя 102 особам. За це нагороджено його десятками медалів.

РОЗВ'ЯЗУВАТИ СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ З ВІРОЮ І З БОГОМ.

СЕЙНТ-ПОЛ. — Ось так говорив монсеньор Коринген, ректор католицького університету в Вашингтоні, до провідників католицьких добродійних товариств. Він заявився проти вживання насильства як засобу в соціальній боротьбі, а радив опіратися на розв'язку радше на глобальну віру в Бога й у надії на Його поміч. Бо, говорив він, коли людина не визнає ніякої вищої сили, то очевидно не хоче нікому нічого стерпіти і не хоче визнати якоїсь влади, яка мала б за нього порядкувати деякі речі. Він саме хоче мати право на свій лад це все вирішувати. А це мусить доводити до насильства.

ВЕРТАЮТЬСЯ ДАВНІ ДОБРІ ПОЧТОВІ ЗВІЧАЙ.

Один мадьярський листар із Кляйненшту хотів собі облекшити працю підчас обслуговування сільського району і тому взявся за неоригінальний, але практичний спосіб. На піддаші поштового уряду знайшов стару поштову сурму і, відчистивши її, вийшов на район. Ідучи сільською вулицею, вигравав поштовий сигнал. На голос сигналу збиралися при вікнах мешканці села, яким листар доручував нові часописи і листи.

Цей спосіб облекшив практичному листареві обслуговування величезного району і повідомлював мешканців села про присутність листаря.

Дирекція пошти не заборонила тієї новинки, але навпаки, доручила ще й у кількох інших урядах спробувати цього способу. Можливе, що по кількох місяцях експериментів мадьярська пошта введе цей старий традиційний уряд по всіх поштових урядах і агенціях на селі.

ЩЕ ОДИН НАПАД.

В місті Козовій, пов. Березани, стіснелі напади на версіди в свідомого українського громадянина Солтиса, обкидали камінням мешканці й старалися розігнати його. Нападали також потім на гостей, як вони верталися додому. Між іншими побили тяжко камінням, в часі повороту додому, М. Петришківну.

НАГОРОДА ЗА ФІЛЬМУ ПРО ЖИТТЯ МІСІОНАРЯ.

У Франції є державна фільмова нагорода, яку признають за найкращу фільму, яку випродукувала французька фірма і зреалізували французькі артисти. За минулий рік признано державну нагороду фільму „Голос тиші“, якої героєм є місіонар, апостол Сагари, о. П'єр де Фукольд.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ ТРЬОХ ХЛОПЦІВ.

Підчас церковної процесії у Дубровнику загинули трагічною смертю три хлопці у віці від 8—10 років. Діти хотіли приглянутися процесії і вилзли на 50-метрову скалу. Нагло каменюка відломилася і один хлопець стратив рівновагу. Два його товариші хотіли притримати третього і самі полетіли за ним у пропасть. Навіть по смерті хлопці трималися так сильно за руки, що не можна було їх розлучити.

31-ЛІТНІЙ СОН.

У міській лікарні в Йогансбургі (полуднева Африка) перебуває від багатьох літ пацієнтка Анна Званекель. В цілому місті відома вона з довгого сну. Шоденно будиться вона в 7-мій годині ранку, їсть у ліжку скромне сніданок і кладеться знову на відпочинок. Таким чином організм цієї 65-літньої пацієнтки переживає 31 рік.

Недавно пацієнтка перервала свій довголітній сон і вийшла до свого маєтку, проложеного в околиці міста. Цей факт перервання сну і поява багатолітньої на вулицях міста викликала величезну сенсацію. Небагом зійдеться окрема лікарська нарада, яка проголосить звіт із цієї дивної недуги.

ЗНОВУ ЗГАДУЮТЬ ЗА ГАВІТМАНА.

Гарольд Гофмен, губернатор штату Нью-Джерсі, знову критикує слідство, яке було ведене в справі викрадення і вбивства дитини Ліндберга. Каже, що тепер годі знати правду. І тому було б краще, якби не були страшили Гавітмана, бо якби він був живий, то скорше можна би було знати, хто замішаний у цій злочині.

СТРАШНИЙ ВИЗИСК.

Дідич у Будині коло Белза спровадив на жнива 50 лемків. Вони працюють за 24-тий сніп! Це страшний визиск. Але йому ще й того мало. Тому з цього нужденного заробітку потручуть ще кошти подорожі в обі сторони. Шож можна на такій роботі заробити? Вигнала їх з гір біда й нужди шукати на долах кусця хліба на зиму. Але тут замість хліба, тільки здоровля страляти. Працюють вони страшно використувані. Перед ними стоїть тільки одне: або робити так за півдурно, або гинь. І вони роблять, щоб би бодай не згинуть. Працюють від сходу сонця до пізньої ночі. А харч на те все дістають такий, що добром чоловікові то й на полуденок один мало: півлітри молока, 1 кг. хліба, 3 коли не вірите, то ще раз словами повторимо: три (!) дека солонини й 30 кг. муки. От і все.

Таке діється не тільки в Безчині, але скрізь. Дідичі використовують страшну нужду, яка панує між лемками, бройками й поліщуками, спроваджують їх до праці в себе й немилосердно визискують. Декуди ще гірше платять, ніж у цьому дворі в Будині.

ЯК СТАРИЙ ЖЕНИТЬСЯ З МОЛОДОЮ.

Перед кількома днями приїхав з Парижа до Вильни землевласник з Виленицької, 67-літній Ромуальд М. з молодістю російською княжною і взяв з нею шлюб у Вильні. Описав в одного з виленицьких нотарів записав усе своє майно 35-літній жінці. Своєю землевласникою підняли крик і внесли жалобу до прокуратора, кажучи, що молода жінка підійшла старого землевласника, щоб записав її ціле майно. Поліція перевела ревізію у шляхетським готелі при вул. Остро-брамській у Вильні і забрала кілька документів.

НЕ ВІЛЬНО ВИВОЗИТИ ЗБИЖЖА ЗА ГРАНИЦЮ.

Рада міністрів видала розпорядок, яким заборонила від 1. серпня ц. р. на цілий рік вивозити з Польщі пшеницю, жито, продукти їх перемелення, овес, отруби. Міністерство промислу і торгівлі може тільки винятково давати дозвіл на їх вивіз за границю.

ДОСЛІДИ ПОЛІСЬКИХ ВОД.

В Пінську скіячено будову гідробіологічної станції, що має переводити дослідли поліських вод. Полісся на просторі 56,000 км. має коло 20 тисяч гектарів озер і 12 тисяч гектарів бігу рік, потоків і каналів. Крім того простягаються величезні простори монахів.

ЖАХЛИВА ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА У ФРАНЦІЇ.

Під Віленев Сен Жорж трапилось жахлива залізнична катастрофа, що потягнула за собою життя 27 осіб. Приблизно 50 пасажирів було ранених. Це сталося внаслідок цього, що поїзд вискочив із рейок у віддалі 300 м. від згаданої станції, на лінії Париж—Сен Етієн. Причиною катастрофи було погане наставлення апаратів, так, що локомотива поїхала в одну сторону, а поштовий вагон у другу. Поштовий віз потягнув за собою вагон 2-гої класи, який вийшов із катастрофи майже ненарушеним. Зате дерев'яний вагон 3-тьої класи, що був між двома металевими вагонами, розтріскався майже на кусні. Між жертвами катастрофи є палячники з Лісіє і діти з вакаційних осель. На місце катастрофи виїхав прем'єр Шотан, міністер внутрішніх справ Дормой і міністер публичних робіт Кель.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ЛІТАК КИНУВ БОМБУ НА ЦЕРКВУ.

Як повідомляють із Ленінграду, підчас останніх маневрів советської повітряної флотії один бомбовий літак кинув дві бомби на церкву в місцевості Болгого. Одна бомба не вибухла, зате друга знищила сильно святиню й ранила тяжко 15 осіб, що знаходилися на богослуженні. Священник Мамасьєв помер від ран. Большевицького летуна, що спричинив катастрофу, ніхто не потягнув до відповідальності.

БІЖКА З ЦИГАНАМИ.

В Комраті в Басарабії прийшло до кривавої біжки між селянами і циганами, які атакували за містом. Цигани понади без причини стріляли і ранили якогось Михайла Васіля, що—саме переходив попри циганський табір. Вночі зібралися товариші раненого і з листи напали на циганський табір із сокирами й колами та почали все нищити й бити. Кількох циганів поранили. Напасників поліція арештувала.

ЗВІР, НЕ ЧОЛОВІК.

В місцевості Поникле в Чехословаччині арештовано 36-літнього левника Рєгузку, що хотів убити свою 20-літню жінку і взяти асекурацію у висоті 100 тисяч корон. Він пробував спалити свою жінку електричним струмом, описав підпалів їм і вкинув її в вогонь. Коли нещасна вирвалася з рук чоловіка і пробувала тікати, він порівав її ножем. Тяжко ранену врятували люди, що прибігли гасити вогонь.

ПЕС - ПАСТУХ.

У Франції одна вдова мала пса, що його називали „корів'ячим пером“. Цей пес випроваджував з села на пасовиську цілу отару коров, там пильнував їх і не давав їм іде розходитися. Точно в 6 год. вечір він заганає коров додому. Знаками були йому в полудне — годинник, що бив на вежі, а ввечері — дзвінок в одній церкві містечка. На підставі цих знаків пес орієнтувався в часі.

ПОМЕР ГЕНЕРАЛ УДОВИЧЕНКО

ПАРИЖ. — З Франції повідомляють, що по тяжкій хворобі помер 21 липня ц. р. в місті Омекурі, в Франції, один з найстарших і найбільш заслужених воєнків Української Армії, генерал Микола Удовиченко. За царських часів покійник переходив різні російські військові школи. З початком революції відразу став у лави Української Армії. На його долю випало відповідальне завдання формувати українські частини на південно-західному фронті. Покійний приймав енергійну участь у скликанні всіх українських військових з'їздів, а описав в створенні Генерального Військового Комітету з С. Петлюрою на чолі. Далі він творив військовий секретаріат. Пізніше брав активну участь на фронті проти большевиків. З відходом Української Наддніпрянської Армії на територію Польщі в 1920 році він осів на якийсь час у Ченстохові, де хвилювало приміщене українське військове міністерство. Навігродне існування в Ченстохові вже тоді цілком було підтягло його здоров'я. В 1924 році він виїхав враз з іншими українськими воєнками до Франції на заробітки. Працював як машиніст в одній французькій фабриці аж до часу, поки не забрала його смерть. Похоронили його на кладовищі в Омекурі.

ВИЙШЛО НОВЕ ЧИСЛО „КОНТЕМПОРЕРН РОСІЯ“.

ЛОНДОН. — Чергове (четверте) число лондонського кварталника „The Contemporary Russia“ принесло знов цінні статті про Совети, в яких розкриває цю гангрену, що розточує Совети. Є в ньому стаття про грошеву політику Советів, про релігію в Советах, про розвал большевицької армії, а також знаменита стаття редактора цього журналу, Лансєльота Лотона, про „трагедію Тухачевського“. В тій статті автор знаменито характеризує застреленого маршала, в якому крилася щиро московська, азійська, й з європейського боку вцілости деструктивна душа. Притім автор наводить короткий огляд розкладових прикмет російської душі і для ілюстрації наводить уривки з російських письменників, таких як Достоевський. У статтях є часті прихильні згадки для українських визвольних змагань.

ГОГОЛЬ ЗАПИСУВАВСЯ ЯК УКРАЇНЕЦЬ.

ПРАГА. — Дослідники старовини дошукалися, що в 1845 році Микола Гоголь, відомий російський письменник, з походження українець, відвідав Карльсбад і там записався як „українець“. В „Карльсбадському Альманасху“ з 1846 року, в якому є по черзі списувані всі славні люди, що відвідали Карльсбад, є теж згадка про Миколу Гоголя і там записано його як українця. Російський письменник Бем у журналі „Германославика“ сам признає, що „Карльсбадський Альманасх“ записував усі дані про відвідувачів дуже совісно і колиб сам Гоголь був не подав, що він українець, то цілком певно його булиб там як українця не вписали.

НОВЕ ВІДКРИТТЯ В СОФІЙСЬКОМУ СОБОРІ.

КИЇВ. — В київському софійському соборі, який тепер реставрують, віднайдено під тинком на одному луску мозаїкове зображення праотця Арона. Цей мозаїковий образ є великої мистецької краси. Дотепер відшуквали в цьому соборі біля 200 квадратних метрів таких мозаїк, що представляють різні релігійні образи. Як відомо, софійський собор належить до найстарших українських соборів і початок його будови приписують одинадцятим віком.

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ ЕСПАНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ КНЯЗІВ ЦЕРКВИ.

ВАТИКАН. — Найвища влада еспанської католицької церкви видала до всіх католиків світу пастирський лист, у якому поясняє причини вибуху громадянської війни в Еспанії та бере в оборону й оправдання генерала Франка. Як причину видання цього листа підписані князі еспанської католицької церкви, серед яких є два кардинали, шість архієпископів, 35 єпископів і п'ять вікаріїв капітулу, подають це, що світ внаслідок ворожої пропаганди, є зле поінформований про події в Еспанії. Даний лист говорить про те, як еспанські соціалісти на спілку з комуністами переслідували церкву, примушували терор до небажаних їм осіб, підкопували мораль нації і нищили її довговікові традиції, а також про те, як працювали на терені Еспанії агенти Москви з ціллю підготувати там ґрунт для большевицької революції.

ГІТЛЕР ЗБІРАЄТЬСЯ ВИТАТИ МУСОЛІНІ.

БЕРЛІН. — При кінці цього місяця має відвідати Німеччину Мусоліні. До тої візити Німеччина, а також Італія підготовляються вже віддавна. Гітлер уважатиме цю візиту великою перемогою своєї заграничної політики. Щоб хоронити життя італійського диктатора, німецька поліційна влада вже задалегідь ладить усіякі міри обережності.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1894

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. "Свободи": ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016.
4-0807.

За кождо зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩЕ ОДНО САМОГУБСТВО

Московський співак світової слави Федір Шаляпін намагається у своїй останній книжці пояснити світові (а то й собі) все те, що діється у його батьківщині, в СРСР. Він виправдує криваві події в СРСР широкою московською натурою, звиклою до крайностей. З цієї то натури й виходить, що як уже когось треба вбивати, то не можна задовольнитись чимнебудь. І тут треба вбитися наверх, досягнути рекорд, дійти до крайності. Тому треба вбивати людей не десятками чи сотками, а тисячами і мільйонами. Ось тому, пише Шаляпін, Росія виглядає сьогодні як "божевільна комета".

Так, Московщина дійсно наче якась комета у небесних просторах, вийшла цілком з бігу, означеного природними і людськими законами. Втрадивши рівновагу і напрямки, вона літає мов божевільна над головами різних народів, приносячи їм руїну і смерть.

Ось такі думки насуваються нам, коли читаємо про те, що доносить московська "Правда" про самогубство Панаса Любченка, голови Ради Народних Комісарів України під Советами. Це поповнив самогубство не якийсьтам невідомий рядовик; а сам "прем'єр" держави! У всіх державах світу це була б надзвичайна сенсація, небувале явище. Та в московській офіційній газеті "Правда" виглядає це як якась дрібниця, що їй присвячено тільки кілька рядків, на те, щоб зазначити, що Любченко відіслав собі життя за страху, що прийде до нього відповідати "перед українським народом" за свою "протисовєтську діяльність".

Знаємо, що у випадку самогубства такого визначеного совєтського провідника, як Скрипник, не було про це ніякої вістки навіть у тій американській пресі, яка подає день за днем широкі відомості навіть про цілком дрібні події у СРСР. Та тим разом певна частина цієї преси вже подала вістку про самогубство Любченка, навіть із деякими висвітленнями, як, наприклад, що Любченко був "типовим українцем", що його портрети виділилися на стінах українських домів та що він був завзятим ворогом зазіхань Гітлера на Україну.

Нам, українцям, імя Любченка відоме дуже добре. Це був один з найбільших московських прислужників, що з усією силою і відданістю служив інтересам Москви і приковував до неї Україну. На його сумлінні є море українських терпін, безліч переслідувань і багато розстрілів тих, що хотіли служити Україні, а не Москві. І тому за Любченком, як московським стукачем, як тим, що помагав Москві "матір катувати", жалю в нас немає ніякого. Його самогубство — це природна реакція на ті всі злочини, яких Любченко допустився супроти української визвольної ідеї. І є воно, теж частиною цієї великої трагедії, яку переживає Україна під Москвою.

ВОВКИ В ХАТІ

(За Паскеном).

(2)

До цієї хвили вовки держалися

досить далеко від хати. Мабуть тому, що кризь шпари і дірки з хати прозирали вогонь. Коли вогонь в хаті погас, скавуління вовків наблизалося шораз більше. Вони шораз більше підходили до хати. Мабуть завітрили дичину, що висіла перед хатою. Нарешті підійшли під хату. Ціла тічка вовків обізвався під дверима.

В таке зморо в хаті лягали спати, не роздягаючися. І Лишак став одягнений. Коли чув, що вовки вже під хатою, очевидно й добираються до м'яса, вискочив з під купу кожухів. Вхопив рушницю, що наряджена все лежала на підлозі над дверима і відчинив двері. Побачивши його, вовки поділися взад. Світло місяця було дуже слабе, бо став сипати густий сніг. При такому світлі годі було цілком. Щоби вовків лиш відстрашити, Лишак склався і випалив у цілу купу.

— Що там? Що сталося? — стали питати розбуджені стрілом.

Вступаючи назад до хати і забираючи двері, Лишак ска-

зав: — Не бійтеся і засипляйте назад. То вовки підійшли аж під хату до нашого м'яса. Я стрілив у купу і прогнав їх. Коби так ще ви всі не хрбтіли, і я може вснув би. Через ту вочку музику за хатою і вашу музику в хаті, я до цієї пори о-ка не зажурих.

Мурашин, котрий також виліз з під кожухів, щоби на грань накласти суччя, відповів:

— То дуже добре, що й в хаті музика і декому не дає вснути. Ті вовки, то безлічні бестії. Якби не те, що ви не спали, то з вашого м'яса не багато було би вам лишилося на завітний обід. Доброї ночі!

Мурашин виліз назад під кожухи і по хвилі знов захропів.

І Лишак ляг, нарядивши вперед рушницю. За ту хвилину, що стояв на порозі, так перемерз, що не скоро назад загорівся. Вогонь знов на-лагодив і Лишак став призи-ратися мисам. Всі чотири його товариші хропіли так сильно, начеб кожний з них силку-вався перехропіти, заглушити тріск інших. Вогонь знов по-

КУБАНЬ І КАВКАЗЬКА УКРАЇНА

(Небезпечна політична гра).

В американській українській часописі "Наш Стяг" (з березня 1937 року) уміщено довгу статтю про кубанського козака С. Федорова-Лантуха, як історичну розвідку в справі "Козаків" під заголовком "Що таке Козаки?".

Згадавши статтю має характер відповіді на мою статтю в справі договору між німеччиною і українським Центром та "Козакією" (себто з козаками націоналістами), що була уміщена в "Ділі" (з листопаду 1936 р.) під заг. "Козацький сепаратизм та українська Кубань" і в американській "Свободі" (ч. 263 і 264, 1936 р.), п. з. "Не зрікайтесь українських земель" (ч. 57, 58, 1937).

Редакція "Наш Стяг" додала до цієї статті примітку: "Ми затримували відповідь нашого редактора на пізніше, а тимчасом під повним заголовком друкуємо цілу історичну розвідку в справі Козаків, до її автором являється д-р інж. С. Федоров-Лантух. Звертаємо увагу Шан. читачів на цю розвідку п. полк. С. Федорова-Лантуха, бо вона опирається на точних наукових історичних даних (підкр. наше)". Дозволяю собі забрати слово лише в справі цих "історичних і наукових даних". Про "український патріотизм" п. Федорова ми, його земляки і українські соборники, поперше почули від редактора "Нашого Стягу" і залишаємо це покищо під розвагу панові редакторові.

В супереч же редакції "Нашого Стягу", котра називає названу вище статтю п. С. Федорова "розвідкою історичною, бо вона опирається на точних наукових історичних даних" зазначаю, що та стаття зовсім не має характеру розвідки і вона не опирається на яких правдивих даних. У своїй статті п. С. Федоров не наводить ніяких історичних документів і не покликається на ніякого вченого історика та на історичні праці.

Отже насамперед мушу зазначити, що вся нібито "історична точність та науковість даних", поданих п. С. Федоровом, спрямована та пристосована лише для послуг поставленої ним політичної задачі: створення спеціальної козацької держави, "Козакії", та видворення для цієї держави спеціального народу — козацького, "козацької нації". Хоч правда, ця теорія Федорова розходиться навіть з теорією "козацької нації" — "УНА-

КОР". Подаття-Острижниця. Майже ціла розвідка п. С. Федорова є грубим порушенням історичної правди і науки. Тут маю передісвідати увазі північно-кавказьку українську землю: Кубанщину, Чорноморщину, Ставропольщину, українські частини Донщини, Терщини й Астраханщини, які то землі п. Федорова невідмінно хоче не рахувати українськими та відірвати від України, бо йому подобається власне на них будувати нову державу, "Козакію".

П. С. Федоров прекрасно бачить усю неприродність своїх намірів — будувати на живому суцільному тілі одної нації ще якийсь ніби інше національно-державне тіло (це так, якби хотів хтось, щоби Полтавщина була самостійною від України державою), отже п. Федоров не шкодує часу і праці, щоби довести, що саме: а) що Кубань та інші північно-кавказькі українські землі історично є тілом зовсім самостійним, не зв'язаним органічно з Україною та її минулим і б) що етнографічно це також не є української території, а якийсь "покруч", і говорять там люди не чистою українською мовою, а кубанським "наречем" і т. д., і т. п.

Для цього пан Федоров уживає доказів і "способів", якими не користувались у науці навіть найбільші національні вороги українського відродження, старі російські праві кола та вшехподоби, а зовсім "кубанською мовою" п. Федоров зовсім Україну попадає просто у зворушливу спілку з тими нашими "приятелями" на заході, що видають "лемківські" букварі та спеціальні календарі для Гуцульщини, аби лише якось довести, що лемки та гуцули — це не українці.

П. Федоров є антибольшевик, це так, але для створення "Козакії" робить спільну працю з малоросами та московськими большевиками — комуністами на північній Кавказі й Кубані (відомими Мальками, Чорними, Шиянівськими і т. п.), які для кар'єри завзято борються з українством та теж доводять, що української мови на північній Кавказі й Кубані нема, а є мова "кубанська", бо кубанські українці під впливом якихось невідомих сил вироились, мовляв, у спеціальну "кубанську націю" та що "всім національностям є єдиний шлях до соціалізму через ве-

скочив у хату, — додав Кулиняк, ще тепер дрозди, так був зляканий.

— Маеш! — сказав Деркало, встаючи і колнувши вовка. — Він вхопив між свої зуби одну мою руку. Я не знаючи, що це, хал його другою за горло. Якось так щасливо на помацки склалося. Я здорово свиснув його. Він сіпнувся і вихопив мене з під кожухів, так, що я зсунувся, на його біду, на нього. Очевидно, не пускаючи з руки його горла. Я тоді вгадав, що то вовк. Мій ніж все є у мене за поясом. Потемки тяжко було собі з ним раду. На добавок годі було знайти місце пригоже для ножа, бо я лежав на звір'ю і цілу закривав собою. Нарешті знов роздубав вогонь.

— Як ти вовки зайшли у хату? — питався всі.

Лишак вже хотів зачати розказувати, коли, глянувши на руку Деркала, крикнув:

— Ви скалічені!

— Троха йде кров як з недоколеного свині, — відповів Деркало, призираючися, як з його руки пливе кров. — То пусте. У мене й так забагато крові. Ірана цілком не є небезпечно. То не від вовчих зубів, а від мого власного ножа. Коли потемки годі було заколотися, я хотів зарізати як обороти. Лишак поставив на

ликеросійську культуру". (З дискусій про українізацію північного Кавказу в РСФСР).

Таким чином московські комуністи й малороси північно-кавказьких земель та Кубані і п. Федоров-Лантух на еміграції роблять під ним оглядом одну національну "ворожу роботу, а єсть ця ворожа в тім, що там і тут провадиться наступ на українство, лиш іншими способами й методами.

Ріжниця між ними акціями є лише та, що п. Федоров виступає тут перед українським суспільством як "український полковник" і це створює йому певний "авторитет". Тимчасом лідер другої групи — "Козакії" з "Вільного - Козацтва" теж кубанець, п. І. Білий, рішуче заперече п. Федорову цей титул, а також інші дані, подані Федоровом про свою особу в статті "Що таке Козакія" (д. "Вільне - Козацтво, ч. 221).

Цим титулом, якщо справді він його не має (та й іншими неправдиво даними) п. Федоров особливо надужив довіря українців з Галичини й інших земель, які в далеких від них східно - українських справах менше поінформовані і слабше орієнтуються.

Це причинилося теж до того, що широко розіслану до українських часописів статтю Федорова "Що таке Козакія" деякі редакції умістили, не підглянувши ближче тенденцій та мети виступу п. Федорова.

Щож п. Федоров у цій своїй статті твердить? Отже він силкується передісвідати цілком віділити історію українського народу Кубані, Чорноморщини, Ставропольщини й українських частин Донщини від історії України. Для цього він, наприклад, твердить, що (перекладаю в перекладі з російського журналу "Козакія", статті "Дуби мамрічеські"):

а) "на цих землях жили козацькі предки, коли ще не існувала й сама Київська держава князя Володимира" і "тоді вони мали тут свою епархію, в той час, коли Русь (Україна — В.) ще не була хрещена, і захищали свої границі";

б) "на самій Кубані було лише 50% населення, що балакає говіркою, близькою до української мови";

в) "таксамо не можна говорити і про відділення цих земель від України і передачу їх "Козакії", бо вони ніколи не були українськими, а завжди і лише козацькими, і ніколи не було ніякого державного акту про приєднання цих земель до України";

г) "козаки (які ? 13%) відбудували свою цілком незалежну суверенну державу "Козакію", таксамо, як це роблять українці з Україною";

д) назва Україна, як назва державна, не старша від нашої держави козацької, котру ми тепер називаємо "Козакія";

е) земля ця була козацька, а не українська, на котрій українське населення опинилося лише силою колонізації її старшиною, а на Кубані і зовсім лише від 1864 р., коли було дозволено селитися на Кавказі неказакам";

ж) "Кубань і всі північно-кавказькі землі не є ані етнографічно, ані історично українською територією; вони ніколи не належали до староукраїнських земель";

з) і кінчає тим, що "йти на безвідповідальну провокацію, рекомендовану Васюком, означало б затратити в корені все українське діло меншин на території козацької державності".

Отже в усіх цих своїх твердженнях п. Федоров різко розходиться з правдою і наукою. Бо східні чи північно-кавказькі українські землі є продовженням суцільної української національної території, що національно гравітують до України і являються праотцями власності українського народу, як і землі Великої України, Галичини і т. д.

Вже довго перед тим, як виступила Київська держава на ширшу історичну арену свого державного буття, сиділи сильні стародавні племена на Подонні й Підкавказзі. Український народ, створивши свою державу над Дніпром у другій половині IX в., ширив свої володіння не тільки на південь, до Чорного моря та доліщного Дунаю, не тільки на захід до Висли і Карпатських гір, не тільки на північ, але й на схід і південний схід.

Існує навіть думка, що тут, у Тмуторакані, був один з середків найдавнішої Русі-України (Пархоменко).

В кожній раз території, про яку говоримо, належали по Озівське море, Кавказ, Каспій і Волгу до старої Київської держави — Великого Князівства Київського.

Вже в останній четвертині IX ст. київські князі відбудували низку походів на Дон і на північний Кавказ, і навіть аж на південний беріг Каспійського моря (Походки: кн. Олега в 913 р., кн. Ігоря в 944-945 р., кн. Святослава в 964-966 р., і т. д.), для зміцнення української держави на сході (Грушевський, І т., ст. 411).

Підтвердженням того, що українська Київська держава міцно тримала під своїм володінням північно - кавказькі українські землі, свідчить також договір київського князя Ігоря з Візантією з 944 р., яким Ігор, між іншим, прийняв на себе зобов'язання не перепускати до Криму з північного Кавказу "чорних" болгар, (Грушевський, І т., ст. 374).

Крім того відомо, що через 80 років після цього договору син Володимира Великого, східно - український князь Мстислав Хоробрий, якому батько віддав в управління подонські, кримські й кавказькі землі, вирушив, бувало, своїм військом із північного Кавказу проти свого брата Ярослава, що сидів у Києві. Подіставши сьомі, бою брати підписали між собою договір, на якого підставі Мстислав володів землями, що лежали по лівому березі Дніпра, а також Донецькою і князівством Тмутораканським, а Ярослав владілий похід на північний Кавказ, проти ясів (осетин) та козів (кубанських черкесів), де вбив Мстислав своєго перемогою над Редедією (Грушевський, І т., ст. 911) і т. д.

(Далі буде).

— Ви купуєте в мене так часто радирки, то цікавий що ви з ними робите?

— А що ви думаєте? Чи маю ходити в брудних ковнірках?

Використайте літню оферту "СВОБОДИ"

Кожний новий передплатник, що пришле ОДНОРІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ НА "СВОБОДУ" в сумі \$6.00, ОДЕРЖИТЬ У ДОДАТКУ КНИЖОК НА СУМУ \$10.00.

По одержанні річної передплати адміністрація "Свободи" негайно вишле такому передплатникові каталог, з якого він вибере собі книжок на зазначену суму.

КОРИСТАЙТЕСЯ НАГОДОЮ ЗАБАГАЧУЙТЕ СВОЄ ЗНАННЯ ЧИТАННЯМ КНИЖОК

грані горняк з водою, щоб гостеві набавити зварити і дати напиться троха якоїсь теплої юшки. Коли вода закипіла, Лишак всипав до неї троха каші, посолів і по хвилі подав гостеві. Цей лакомий випив, бо не тільки змерз. Також голонний був. По хвилі вже сидів при вогні, пакав льолюку і розказував:

— Ще пару минут і я був би вже не забіг до вас. Був би замерз. Ціле життя буду тамтінцю мандрівку. Я пінуся Сумрик Іван. Виряджаючися в дорогу, я не знав, що край такий пустий. Я надіявся попасти на якусь хату, де мене прийняли би на нічліг. Та я без успіху роззирався до самого вечора. Прийшла ніч. Кін, змордований далекою дорогою без попасу, без відпочинку, шов шораз поволіше, западаючися в глибокий снігу. Я зсунувся з нього і якийсь час тягнув його за собою. Нарешті він упав. Я даремно мучився і тривав час, щоби його назад поставити на ноги. Щоби самому не замерзнути, я мусів лишити його вовкам на вечерю. Я з жахом помітив, що мої ноги трітають чуття. Я пустився бігти навпростець. Я дуже часто падав.

(Кінець буде).

3 ДНІ

СКОНАВ ЛЮБЧЕНКО.

Прем'єр так званої „Української Радянської Соціалістичної Республіки“, Панас Любченко, поповнив самогубство. Московська „Правда“ твердить, що це сталося тому, що Любченко був „зв'язаний з протисовєтською акцією“.

Хто пам'ятає, як той Любченко в 1930 році обвинувачував, у ролі советського прокуратора, членів Союзу Визволення України, серед яких були такі відомі українські патріоти як Єфремів і Яновська; хто пам'ятає, як той сам Любченко випорскував на них скажену лютість і домагався для них смерті; хто пам'ятає, як він з насолодою яничара визивав український прапор „синьо-жовтою шматкою“ — той не буде мати найменшого жалю за тим реңегатом, тільки скаже: „Має те, що собі заслужив“. Його смерть для українських націоналістів це тисячний доказ, що з дикою азійською Москвою, чи то білою, чи чорною, чи червоною, нікому українцеві не треба лутитися.

І ТАК ЗЛЕ, І ТАК НЕ ДОБРЕ.

Один з передових гітлерівських лідерів, генерал Герінг, виголосив на конгресі закордонних німців, що тепер відбувався в Штутгарті, чергову протижидівську промову. У цій промові він накидався на жидів головну за те, що вони за границею переводять бойкот німецьких товарів. Рівночасно він закликав заграничних німців, яких по різних краях живе біля 30 мільйонів, щоб вони в тих краях, де живуть, поборювали і бойкотували жидівський промисл і торгівлю. Погрожуючи заграничним жидом, Герінг говорив, що його уряд пімститься за те на своїх домашніх жидях; кожний жидівський удар за границею відібється в нутрі таки на жидівській шкірі.

Треба позаридувати німцям їх корисного положення? Воно справді приємно, коли чоловік має на кім відмістити злість. У приватнім житті чоловік може відмістити злість на жінку, коли її має. А в політиці — на жидів, але також, коли вони є. Ось тут саме міститься небезпека для німців, про яку вони все мусять пам'ятати й у своїй протижидівській політиці не перетягати струни. А саме, вони мусять зберігати своїх власних жидів, щоб вони часом одинцем усі не вивтікали за границю. Бо коли всі жиди вивтікають, то на кім тоді можна буде зігнати злість? Це треба собі зарубати на носі, що жінку можна бити лиш у тому випадку, коли вона є. Коли жінки нема, або коли вона втекла, то кого бити? Копати ногою ліжку? Сільці? Можна й так, але це куди менша приємність ніж, скажемо, бити щось живе. Отож наука жидів і не перетягайте струни.

ГУБЕРНАТОРСЬКА ЧЕМНІСТЬ.

Говоріть собі, що хочете, але чемність серед політичних мужів ще таки не перевелася. Вона сидить глибоко в костях і

ЧИ У ВАШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ Є ТАКІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ?

ЯК НЕМА, ТО ЗАМОВТЕ НА НАСТУПНИЙ ШКІЛЬНИЙ РІК У КНИГАРНІ „СВОБОДА“

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука (Маємо лише нове видання першої читанки М. Матвійчука з 1935 року). 40 ц.

ДРУГА КНИЖЕЧКА (Читанка для II класу) М. Матвійчука. 45 ц.

ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА (Читанка для III класу) М. Матвійчука. 60 ц.

ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (Читанка для IV класу) М. Матвійчука. 75 ц.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ для дітей у чотирьох частях з дуже гарними ілюстраціями М. Фаруха: **КИЇВСЬКЕ КНЯЗІВСТВО; ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНЬСЬКА ДЕРЖАВА; КОЗАЧЧИНА; УКРАЇНА В НЕВОЛІ**. Це надзвичайно добре видання для дітей у школах і для дітей. Кожна книжка коштує 20 центів. Ціна за всі чотири книжки разом. 75 ц.

КОРОТКА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича. 50 ц.

МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича. 15 ц.

ПОЧАТКОВА ГЕОГРАФІЯ з багатьма малюнками і картою, С. Рудницького. 75 ц.

МАЛИЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії, укладений о. І. Рудомою. 85 ц.

БІБЛІЙНА ІСТОРІЯ старого і нового завіта, о. д-ра Я. Левицького. 85 ц.

БІБЛІЙНІ ОБРАЗКИ. Перші початки науки релігії, о. С. Біленького. 85 ц.

ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРНИЙ, о. С. Біленького. 85 ц.

РУХОВІ ЗАБАВИ. Декоративні малюнки. 20 ц.

ВЕСЕЛА БАНДУРА, співачкою з нотами. 20 ц.

МАЛИЙ БАНДУРИСТ, збірка пісень для дітей, видання „Світ Дитини“. 25 ц.

СЕРЕДЧИННИЙ ВІНОЧОК. Визначення святих бачень для українських дітей: На ймення або уродилині матері, батька, дідуся, бабусі, теті, сестри, брата, вчителя, вчительки, товаришів. Також новорічні, великодні і різдвяні побажання. Писемні привітання на Святі Матері і дітям. 35 ц.

МАЛИЙ ДЕКЛАМАТОР, збірка віршів до деклямацій на всі національні й релігійні свята та обходи. Підбрав і впорядкував М. Таранько. Видання „Світ Дитини“. 25 ц.

МЕТОДИКА правописних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говірок, списи висловів. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учительського звання. Д-ра К. Кисельовського, Ціна. 65 ц.

МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма, М. Матвійчука. Ціна. 75 ц.

„СВОБОДА“
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКА КНИЖКА В УКРАЇНСЬКУ ХАТУ

Вплив книжок на суспільний устрій.

Література, як і всі інші галузі мистецтва (але головню література), має величезний вплив на суспільне життя людей та на їх політичний устрій. Це вже загально стверджено, що революцію в Росії, як теж упадок царату, підготували російська література.

І то не конче революційна література: революцію в Росії підготували навіть ті російські письменники, які вірили в царя, а це тому, що своєю нездоровою літературою ослаблювали тодішню російську провідну верству.

Російські передові письменники описували і славословили славу, духово розколювали, нездатні до якого життя та ніякої боротьби, характеру. Вони славословили духову неміч і цю неміч за рахунок московської провідної верстви, що була фундаментом царату.

Взявши тільки Толстого, Достоевського, Лермонтова, Тургенева, Горького, або таки нашого по крові земляка, Гоголя — всі вони були письменники, які захоувалися в поломаних, духово покручених, слабосилних типах, що не були здатні нічого в житті великого зробити. Але, описуючи ці типи, названі письменники не представляли їх так, щоб читач мав до них погорду і щоб сам охороняв себе від їх прикладу, а представляли так, що читач мимоволі набирив любови до них, пошани, а далі сам став таким, як ці типи.

Улюблені типи тих письменників це звичайно люди з розколеною душею. Наприклад, у повісті Достоевського „Вина і Кара“, характеристичний є тип Розколювача. Він розумний хлопець, дуже інтелігентний, але розколений у душі. Цілий час він сам з собою зводить боротьбу і вкінці у своїм розумуванні докочується до страшного злочинства. Цей тип представлений так: „додатно, що серед молодого московського покоління знаходив багатьох наслідувачів. Бували, наприклад, випадки, що російські студенти закладалися, що потрапляли впритул те саме, що Розколювач, себто, потрапляли за мордувати людину і потім піти спокійно до ресторану і зїсти обід“.

А ось Горький ідеалізував босяцького типа, себто бродягу, підковитого непродуктивного чоловіка, який нічого не робить і нічого не хоче мати. Цей тип упав на саме дно життя і там не має ні яких хотів, ні прав, ні обов'язків. Твори Горького теж мали величезний вплив і штовхали російську молодь в обійми соціального нігілізму, себто до

такого духового стану, в якому людина всякі суспільні змагання вважає такими неважкими, що не випадає з них у якийнебудь спосіб змагатися.

А Толстой у своїх творах пропагував і такі ідеї, як та, щоб не противитися злу. Його типи не борються зі злом, тільки покориються злу. Коли ж одна зло занадто наступає на них, то замість виповісти йому безпощадну війну, як це учить західно-європейська цивілізація, вони самі уступають злу з дороги і звичайно поповняють самогубство.

Не треба забувати, що ці всі письменники були геніальні мислители, себто свої ідеї описували надзвичайно по мистецьки. Їх твори даються читати з захоплюючою приємністю, так, що не раз не хочеться відірвати очей від книжки. Ті письменники, як мислители, здобули признание в цілій світі. Але проте їх твори є шкідливі і на далеку мету розтучують людського духа та роблять людину непридатною до життя. Подібно, як той матеріальний корм, який може мати знаменитий смак на язичі й піднебінні, а проте на довшу мету може викликати в тілі різні хвороби, так само ті книжки, хоч приємні в читанні, то шкідливі своїм впливом на душу і характер людини.

ВІТЕР У ГОРАХ

Вітер буйний розлетівся, Розбудив ліс дрімучий, В долиніх розшумівся, Заірнув в глибокі кручі.

І прокинулися люди, Сон глибокий кинув очі: Гей, доволі з нас облуди, Годі панувати — ночі!

8 рядків сконфісковано.

Гей, доволі ми мовчали: Наше горе пече груди, Хочби гаді як сичали, А надалі так не буде!

Наш прапор засяє сонцем На всі гори й долини! Повідомить кризь віконця, Що ми діти України.

Що не тільки в Закарпатті, А й в Україні, Що не кинемо зв'язаття, І майбутнє наше буде Україна.

(Цей вірш передруковано з „Народного Сіла“, 8 найгарніших рядків сконфісковано в ньому чеська цензура)

— Це доказано, що жінки переносять біль легше ніж чоловіки.

— А хто це вам сказав: якийсь психолог, чи хто?

— Це сказав мені шведський Вершлер, який робить чеврики також своїм жінкам.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПІДНОСИМ РІВЕНЬ НАШОЇ ОСВІТИ.

Тільки наукою, читанням добрих книжок і газет, викладами, освітніми курсами, школами ми можемо піднести свою освіту. Курс навчання рідної мови, літератури, історії, здається, що неможливі в наш час грошей на вчителів чи вчителю? Та всетаки, якби ми відмовили собі деяких видів і попрацювали над тою справою, що була б корисна в першій мірі для нас самих, то ми могли б це довершити.

Очевидно, це могла б перевернути якась організація. Але чи ті організації, що ми їх маємо, займаються тими справами? Чи Союз Українок Америки, наприклад, має свою власну бібліотеку? Я певна, що якби жінки взялися добре до того, то мали б не тільки свою бібліотеку, але навіть якогось чоловіка, або жінку, що викладала б їм різні предмети про рідний край. Освіта це дуже потрібна річ. Бо коли людина не знає добре своєї мови, не знає, за що борувся та страждав рідний нарід, та не знає про ті культурні і матеріальні скарги, що їх посідає рідний край, то та людина ніколи не стане рівною серед освічених народів, ніколи не зрозуміє свого становища у світі; все буде ходити з спущеною головою і з зігненою шиєю серед чужих, як вічний невільник.

До таких курсів треба було охочувати всіх, багатих і бідних, молодих і старих, чоловіків і жінок. Треба також пригадати до таких курсів навіть нашу молодь, що покинула вищі школи. Бо часто так буває, що наша молодь покинула вищі науки, про чуже знає багато, а про своє — нічого нічого.

Тепер тривожний час настав по цілій світі. Серед тої тривоги інші народи горнуть до науки. Ми також повинні так робити і повинні знаходити такі програми й такі ідеї, серед яких могло б гуртуватися все наше громадянство, без огляду на його політичні переконання.

Не повинні цуратися таких курсів ні багаті ні бідні. Багачам треба також науки, і то може більше ніж бідним. А бідний не повинен соромитися науки, бо це додасть йому поваги в суспільстві, без огляду на його вбогість.

Цією справою повинні в першій мірі зайнятися жінки і я певна, що вони змогли б це перевести.

Ми хочемо віальної України, хочемо своєї держави. Кожному з нас дорога воля і ми раді б її вибороти для наших братів у старому краю. Але ми мусимо всі працювати для того, щоб це було сповнене. А щоб працювати, ми мусимо вчитися, мусимо освідомлятися. Бо праця, не передумана, багато добра не принесе.

Також ми мусимо звертати увагу на наше молоде покоління, яке теж хоче чогось глибокого довідатися про наш рідний край. Чимнебудь ми його не задоволимо. Щоб його освідомити, ми мусимо самі себе освідомляти. Для тих дітей наш рідний край виглядає щось таке далеке, щось таке невідоме, що не варто над ним глибоко застосовуватися. Таї нема в тому великої дивини, бож ці діти ніколи старого краю не бачили. Вони зацікавлені старим краєм щойно тоді, коли мають щастя мати розумних і свідомих родичів, які про все їм цікаво розкажуть.

Крім навчання ми мусимо також впоювати в дітей любов до свого рідного. Бо буває не раз і таке, що свідомою людина знає багато про рідний край, але так передає те знання своїм дітям, що ці діти

не виплекують у собі любови до рідного краю. Вони йдуть у чуже середовище, яке захоплює їх і вони в ньому потопляються.

Тут знов треба підкреслити, що головна роль у вихованні дітей спадає на матір. Це від матері залежить, чи вона зуміє заштити в дитину любов до свого рідного. Тому, жіночі організації в Америці могли б відіграти в нашій суспільності велику роллю.

Марія Годовата,
Філадельфія, Па.

ШКІЛЬНИЦТВО В ЯПОНІ

Новітня Японія добре зрозуміла, що молодь це будучина народу. Японський націоналізм ставить тому величезні вимоги своїй молоді. Той націоналізм у царський Японії в дечому парадоксальний: пристосовується до Європи, а попри це не цурається японського традиціоналізму. Так оба ці елементи зливаються у дивну мішанину. Відчуває це передісмі японська молодь у школах. Бо попри європейську граматику мусить учитися і традиційною японського образкового письма, яке складається із 40,000 знаків — символів.

Всіх 40,000 знаків, самособою, не знає ні один освічений японець; знає тих знаків приблизно 9,000. Діти у всіх японських школах вивчаються до 1,500 знаків. Зате сіллі японські діти не потребують такої мороки. Їм вистає світова Браева азбука. Середні школи в Японії дуже строги, так, що з кінцем року переходить до вищих клас лише дуже майор учеників, а всіх інших віділюють. Японський націоналізм вибирає до боротьби проти „білої небезпеки“ лише найліпших зпоміж найліпших.

У високих японських школах ставлять також дуже великі вимоги до студентів. Крім своєї граматики студенти мусять вивчити граматику європейських мов, передісмі німецької. Деякі виклади відбуваються навіть англійською мовою. Для медиків обов'язкова є німецька мова. Хоч велику вагу прикладають до знання чужих мов уже в середніх школах, то всеж вислід бувають слабі. Японські абсолюенти не знають чужих мов настільки, щоб могли свободно розмовитися, а навіть із трудом читають європейські часописи. Не зважаючи на щораз більшу індустріалізацію та пролетарізацію Японії, японська молодь усе більше горнеться до школи. Тому їй так дуже потрібна кризь сито. Вже при вступних іспитах перепадає половина кандидатів. У вищих класах остається їх одна третина, часом навіть лиш одна десята частина. А всеж у вищих школах, пересічних, буває п'ять разів більше ніж пропущених.

У Японії не вистарчає здати іспит до одної класи. Школи такі переповнені, що часто є класи з 70 учениками й більше. Учеників мусять ждати більше літ, заки їх приймуть, щоб могли далі вчитися. Тому японці звичайно пізніше кінчать науку, ніж студенти інших народів, а університет звичайно кінчать на 30-му році життя.

Здоровні умовини шкільної молоді некорисні. Запам'ятовується багато виголодженої та слабо зодягненої молоді, що мерзє зимою.

Головно тяжко в Японії студіювати право, бо на правничому факультеті вчать японське і китайське право, а крім того й новітнє європейське право, як англійське, французьке та німецьке.

Автократична Японія не знає сентиментів. Всесильна є державна мета, якій мають жертвувати одиниці. Тому одиницям у Японії тяжко. Цей тягар відчувають на своїх плечах уже й малі японці у школах, заки ще ввійшли у вир життя.

ВРОГИ КНИЖОК

Ворогами книжок не називають людей, які не люблять читати книжок. Будемо говорити про інших ворогів. Отже ворогами книжок є миші, щурі, а крім них також комахи, гриби та бактерії.

Люди вже давно заприїмали, що комахи ушкоджують книжки. Перший, що вказав на цю небезпеку, був німецький пастор Фріш у 1721 році. П'ятдесят літ пізніше академія наук у місті Геттінген оголосила конкурс на тему комах-шкідників книжок.

При кінці минулого століття знали вже 50—60 родів таких комах.

Найшкідливіша це анобіум паніцеум, що спричинює близько 86 проц. ушкоджень книжок. Ця комаха дуже любить крохмаль. Круглі дірки на окладинах старих книжок це у величезній частині випадків робота цієї комах. Вона вилазить її гусльниці.

Дуже поширений є також другий шкідник книжок, лепіса сахаріна, подовгастої будови, срібlistого полиску.

Найчастішими шкідниками книжок є гриби, головном плісня. Зародки їх, що є у повітрі, осідають на книжках. Та ці зародки можуть бути і в папері. На книжках, що довше є у вогких приміщеннях, особливо розвиваються грибки ріжних родів. Плісня зв'язується насамперед на окладинах, а потім підстається і до середини книжки.

Є теж гриби, які розкладають крохмаль і перемінюють його у цукор, тому інтролігаторський клей тратить свою цінність, окладина тратить силу.

Бактерії головном розкладають целюлозу, з якої переважно фабрики роблять папір. Одні бактерії розкладають целюлозу при повному доступі повітря, інші тоді, коли кімната недостатньо провітрювана, ще інші тоді, коли повітря зовсім не має доступу до приміщення. Є теж бактерії, які розкладають целюлозу в температурі яких 48 ст. Цельсія.

Головною умовиною для розвитку бактерій є достаточний ступень вогкості паперу. Бактерії розвиваються переважно на гіршому папері, що має в собі багато гігроскопійної деревної маси.

*) Що втягає в себе вогкість.

Д-р С. ЧЕРНОВ
(Европейський спеціаліст)
Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок. — Шкіра й кров.
223 Second Ave., cor. 14 St., N. Y. C.
Room 14.
Офісові години 10—8; неділя 11—2
Жінка-доктор до обслуговування.
Промінь X & флюороскоп \$2.00.

НАЙНОВІШІ СТИЛІ КАЛЕНДАРІ НА 1938 РІК

Золотоверхий Кінь.

Гетьман Іван Мазепа.

Ці Календарі повинні знаходитися в кожній українській хаті. Величина календарів 15x20 в прекрасних фарбах з великим календарієм 35x15. Всі свята зазначені чорною, кожний день подає імя святого, пости зазначені рибобою і на кожній карті є історичні спомини. — Всі скелари повинні на цей рік для своїх покупок роздати повні календарі. — Ці календарі можна купити від свого агента, або кінгара, повних календарів, хай писе впрод до нас на поштову адресу. — В нас є великий склад ріжкого роду календарів і світличних карток. Агенти, скелари й інші хай пишуть по безплатній каталог до: 133-135, UKRAINIAN BAZAAR, 2248 Grayling Av., Detroit, Mich.

ЩО ВИ ЗНАЄТЕ ПРО ЛЕМКІВЩИНУ?

Коли хтось питається Вас про Лемківщину, чи можете дати вдовольнічі відповіді?

Що діється тепер на Лемківщині?

Відповіді на ці питання знайдете в новій книжці!

ІЛЮСТРОВАНА ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИН

написав Юліан Тарнович

284 сторін — 100 ілюстрацій. — Ціна \$1.00.

Заомляйте в книгарні.

„СВОБОДИ“

81-83 GRAND STREET (BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

НИЖЧІ ЦІНИ

Ми можемо дати значно нижчі ціни, бо ми знизили значно свої сподівані видатки.

Наше заведення є цілковито викінчене, але цього не зроблено для хвалби із жажливими коштами удержання. Тут ви заощадите гроші — розумно!

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City
Phone: Bergen 4-5989

34 E. 25 St., Bayonne
Phone: Bayonne 3-0540

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ОТСИМ АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ“ ПОВІДОМЛЯЄ УСІХ ТИХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬ У „СВОБОДІ“ РІЖНІ СВОЇ ІМПРЕЗИ, ЩО „СВОБОДА“ НЕ МОЖЕ ПОМІЩУВАТИ В ОГОЛОШЕННЯХ НІЯКОЇ ЗГАДКИ ПРО ЯКІНЕБУДЬ „ВИГРАВКИ“, БО ЦЕ ПРОТИЗАКОННЕ.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ“.

ЧОМУ КОЗЕЛ Є МАРКОЮ ЧОРНОГО ПИВА

Баварський князь Альбрехт (володів у другій половині 15-го століття) і його брат Христофор сиділи раз у гостинній кімнаті своєї палати в Мюнхені та попили пива. Із ними був теж якийсь бравний-вайгський лицар. Як лицар поспідав, казали, князі подати йому кухлик темного пива. Лицар потягнув трошки, та зараз відложив кухлик на бік і сказав, що це хіба темний оцет, а не пиво. Оба князі дуже розгнівалися. Зараз сказали прикликати надвірного броварника, а князь Христофор дуже на нього насварив. Броварник звернувся до лицаря та сказав:

— Аж за рік приїдете знову до Мюнхена і з собою привезіть барилку свого пива, порівняємо його з моїм пивом! Хай мене на ослі оберненого з міста вивезуть і хай все моє майно пропадає мені, коли моє пиво не перемаже!

Лицар сміявся і заложився за 200 золотих, бо був певний, що його „аймбекер“ пиво напевно перемаже.

Прийшов рішальний день. Було це 1. травня. На подвір'ю княжого замку побудували галерію, прибрали килимами, сошиною та вінцями. Засіли там пані, щоби дивитися на небуденне видовище. В обидві бочки вбили чопи і з обох потік шляхотний плин із гарною піною до великих кухлів. Як тепер лицар глянув на пиво свого противника, не скривився вже як першим разом, лише сказав:

— Це мабуть добрий напиток, та лише для ваших жіночок, бо сили в ньому нема ніякої!

Та броварник уже приступив із кухлем повнісським пива, подав його лицареві та сказав:

— Хай виїде вам на здоров'я кухлик пива з мінхенського бровара! А ващу коновку я випорожню за ваще здоров'я! І хто до пів години засилить нитку до голки та стоятиме на одній нозі, той виграв заклад!

Оба суперники випили пиво. Управителька замку пішла по голку й нитку до своєї кімнати, де скакала коза, якої мололо пила хора дочка управительки. Як управителька виходила, протиснулася також коза та кількома веселими кроками опинилася на подвір'ю, де суперники саме ставали на одній нозі. Броварник своєю голку вже давно був засилив, а лицар свою вже втретє піднімав із землі. Нараз став хитатися, а вкінці качався в пітку й даремно намагався піднести голку.

— Ах, вельможний пане, — сміявся броварник — що з вами?

— Лицар, бовтаючи язиком, ледки пролепетів:

— Тут — пей — козел — мене звали із ніг!

На це броварник: — Де там! Цей козел вам так мало зашкодив, як мені ваше пиво! „Козел“, що вас із ніг звалив, це моє вариво!

То-то було веселости на замковому подвір'ю! Всюди дилшла вістка про перемогу надвірного броварника який зварив „козла“, що звалив із ніг бравний-вайгського лицаря. Броварника багато обдарували, а лицар утратив 200 золотих і з соромом вертався додому.

На спогад цієї веселої пригоди варили з тогочасу у мінхенському надвірному броварі все на весну довгий час дуже сміне солодке пиво, звало „бюкбір“ — „пиво з кілом“, або коротко „козел“.

UKRAINIAN SONGS FOR SALE AT THE "SVOBODA BOOKSHOP"

"MUSIC HIGHWAYS AND BYWAYS" songs and dances of various nations, including a section devoted to Ukrainian songs and dances. Also contains plays. Beautifully bound and colorfully illustrated. \$1.50

"SONGS OF UKRAINE," Arranged by Prof. Koshetz for chorus, with the words in the English language. Prefaced with a paragraph explaining the song. Use them in your club, choir, school glee club. Lullaby, 12 c.; Griddle Cakes (Gretchanyky), a dance song, 15 c.; The Ploughing Farmer, a lifting melody of a crisp rhythm (troub. tribe, 1917), 12 c.; A Cry in the Night, a lament of a girl given in marriage without her consent, 15 c.; Hear, ye people, a Carpathian Christmas carol, 15 c.; The Chicken Lady, a simple tale naively told, 20 c.; A Violin is Singing in the Street, a story of a girl whose mother wouldn't permit her to take part in the street gayety, 12 c.; The Cossack, a typical Cossack song, 12 c.; The Cossack's March (Hey na hori tam zhytsi zhut), 17th century, 12 c.; Cossack Romance, 16-18th century, 15 c.; Marusia, a Cossack song, 15 c.; Mo-hyla, about a Ukrainian burial mound, 12 c.; Let the World Rejoice, Christmas carol, 15 c.; On New Year's Day, 12 c.; Out of the darkness, church melody of the 12th century, 15 c.; Praise the Lord, church melody, 17th century, 12 c.; O, Give Thanks Unto God, 17th century, 12 c.; and the Passion Trilogy (from an 18th century manuscript, consisting of (1) Trial Before Pilate, 15 c.; (2) Crucifixion, 12 c.; and (3) Resurrection, 15 c.).

Order from "SVOBODA" 83 Grand Street (P. O. Box 346), Jersey City, N. J.

УКРАЇНЬКЕ ВЕСІЛЛЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ

— написав —
Іван Бугера
66 сторін.
Ціна 30 центів.
Замовляйте в книгарні „СВОБОДИ“ 81-83 GRAND ST. (BOX 346) JERSEY CITY, N. J.

— Я все хотів, — каже батько молоді дівчинки, щоб заручини моєї дочки відбулися в якнайшорішій родинній колі; та щоб це коло мало бути таке тісне, що аж нареченого не буде — щось таке мені й на думку не приходило.

Муричка має гарну дочку, що любить фліртувати. Цілі дні пересиджує в пристаневому садуні з білими моряками. Вичерпався терпець мами, вона прикликала до себе дочку та напаминіла її:

— Я кажу тобі, ти опамятайся. Дай собі спокій з тими моряками, а твою будучину представляється буде в дуже бідних колірах!

— Маеш так багато довгів, а як можеш спати так спокійно?

— Таж бо вірителі приходять до мене не вночі, лише в день!

Купець вислав інкасента, на місто, щоб стягав довги. За яку годину службовик вернувся.

— А що: були ви в пана Кучеринського?

— Був.

— І дістали ви від нього гроші?

— Ні.

— Чому?

— Він сказав, що як я ще раз зважуся прийти, скине мене зо сходів.

— Ідіть зараз ще раз до нього та скажіть йому, що я зовсім не боюся його погрози!

Два каварняні політики дискутують завзято, що хвилини падають слова: „Трактат про національні меншини“. Істий, що сидить при сусідньому столі, прислухується дискусії, вкінці питається:

— Ввесь час говорите про меншини. А чи знаєте бодай, де трактат підписано?

— Знаємо!

— Ну, то скажіть!

— Здоу по правому боці.

Знаменита жінка, — Чи то правда, що ти оженився зо своєю господинею?

— Правда.

— І добре тобі з нею?

— Дуже добре. Кажу тобі, вона поводить себе так увесь час, начеби боялася, що вимовлю її від першого!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

На всіх імпрезах і пєсїдлах „Радіова Оркєстра“
М. А. СЕРПІНСЬКОГО
Обслуговує і найкращіших.
169 AVE. A. NEW YORK CITY.
Телефон: ALbany 4-4952

ВЗОРІ

Книжки, картини до вишивання D. M. C. і стемповані річки. Пишіть по каталог до:

UKRAINIAN BAZAAR,
97 AVENUE A. — NEW YORK, N. Y.

Д-Р Е. Я. МИХАЛЕНКО

ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
1895 W. CHICAGO AVENUE
(cor Chicago and Ashland)
CHICAGO, ILL.

Українські години:
9—10; 1—4; 7—8.
Office phone: Seeley 5004
Res. phone: Van Buren 1126

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урадові години: рано від 10 до 12, вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

БОЛІ НІГ.

Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі ноги, болі в ногах, флебіт (запалення жил), напухлі або болячі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції.

Офісові години: щоденно від 1 до 6 вечір, в понеділок і четверг від 1 до 8:30 вечір. Немає урядових годин у неділю.

Говоримо українською мовою.

Dr. L. A. BENLA

320 W. 86 St., New York City
Близько Бродвею.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ріжниць, як далеко позв. Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуговує широкі та вузькі. — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОУК, БРОУКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Melrose 5-6577

ІВАН БУЛЬКО

Новий Український Undertaker заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуговує найкраще.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Dignified Funerals as low as \$150. Telephone: Orchard 4-8088

ТАРЗАН І БОГІНЯ МАґ

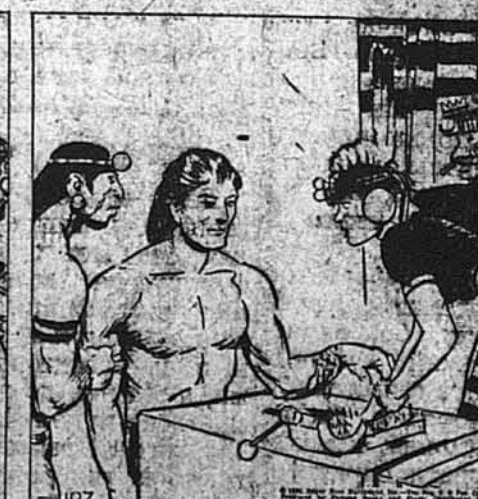
Вона тепер хотіла, щоб Тарзан просив її пошати, щоби бодай раз скривився перед нею. Можливо, що вона навіть булаб йому звільнила біль. Але Тарзан мовчав, а навіть злегка посміхався з її безрадності. Ще раз вона потиснула шрубку і, не знайшовши відгону болю на обличчі Тарзана, вона трутила його руку враз із залізом так, що вона зсунулася зо стола.

Цей рух означав цілковиту програу. В тім моменті підняшов до неї один з її маянських вояків, а може один з її катів. Його обличчя виглядало потворно. Він почав з королевою щось гаряче говорити, вказуючи пальцем на залізо. Королева не радо приймала його поради, але цей драбуга настоював зухвало на своїх.

Між ними і королевою виязалася гаряча розмова, в якій сліди якої королева підняла руку Тарзана і показвала на залізо. Маянський кат, чи може жрець, почав уважно оглядати залізо і на його обличчі явився подив. Шойно тепер він повірив, що шрубка була скручена до самого краю і вже більше стискати руки було неможливо.

Довкруги запанувала тиша і всі маянські покручі почали дивитися на Тарзана з великою пошаною. Королева після хвили багання почала поспішно відтручувати залізо. Тарзан далі пильно її обсервував і дивувався в собі, чи вона робить це зо співчуття, чи може хоче наложити на нього якісь нові, болючіші тортури?